

Een toekomstbestendig Nieuwegein; veilig, sociaal, groen en gezond.

Voordat ik namens GroenLinks zal ingaan op de Nieuwegeinse beschouwingen, maken wij graag eerst een wat bredere opmerking, want wij kijken met zorg naar de internationale én landelijke ontwikkelingen. Met name de opkomst van radicaal rechts, de polarisatie, afnemende tolerantie en solidariteit en toenemend racisme en discriminatie. Het stemt ons verdrietig dat er niet meer verdraagzaamheid en oog voor elkaar is. En wij zouden dan ook willen oproepen: lieve mensen, kijk om je heen en spreek met een zachte tong over en met elkaar. We zijn allemaal mensen en juist de mix aan verschillen maakt een samenleving rijker, mooier en sterker.

Door die zorgen heen zien we gelukkig ook zaken die hoop geven. Bijvoorbeeld hier in de stad als we kijken naar de rol die Nieuwegein pakt in de opvang van vluchtelingen. Complimenten daarvoor ook aan dit college en aan iedereen die hieraan meewerkt en specifiek ook aan de vrijwilligers.

En als we dan kijken naar de jaarrekening en de kadernota, dan blijft dat best moeilijk om dat goed genuanceerd te doen. Want het doorgaande structurele beleid wordt niet benoemd. En er is onvoldoende tijd om het vele wat wel goed gaat, ook te benoemen. Maar weet dat GroenLinks dat wel ziet en waardeert.

Waar zit dan onze grootste zorg? Ik zal hier namens GroenLinks ingaan op 3 zaken:

- 1) Allereerst als we kijken naar de noodzakelijke bezuinigingen, vragen wij ons af of we wel de grote lijn voldoende voor ogen houden. Verzanden we niet te veel in details en leggen we wel de juiste accenten als we naar het geheel kijken?
- 2) Ten tweede hebben wij zorgen over de gemaakte afspraken rond de groei van de stad.
- 3) En tenslotte missen wij in de zoekrichtingen voor een gezond financieel evenwicht, de aandacht voor het verhogen van de inkomstenkant van de gemeente.

Onze speerpunten zijn dan ook helder: Laten we werken aan een toekomstbestendig Nieuwegein; veilig, sociaal, groen en gezond.

Want laten we eens inzoomen op onze zorg rond het gebrek aan de focus. De problemen in onze stad zijn al serieus groot. Problemen met de gezondheid van onze inwoners, de natuur die achteruit holt, dierenwelzijn dat in het gedrang komt, grote zorgen om de woningnood.

Armoede, schulden en een verslechterd klimaat waardoor ook gezondheidsklachten zoals astma toenemen. We zien een weinig ambitieus dierenwelzijnsbeleid, waardoor de kosten voor plaagdierbeheersing toenemen en de biodiversiteit achteruit holt. En dat allemaal in een stad die een serieus veiligheidsissue heeft. Waar soms al heel jonge kinderen, vaak als gevolg van armoede of verveling, verleid worden om de criminaliteit in de gaan. Dat is zowaar al een enorme opgave.

En de komende jaren wordt dat alleen maar ingewikkelder nu we zo moeten bezuinigen. Natuurlijk vinden wij ook dat het Rijk moet bijpassen. Landelijk zetten wij daar zeker stevig op in. Maar zolang het Rijk niet over de brug komt, kunnen en willen wij onze inwoners daar niet de dupe van laten zijn. Dan wil GroenLinks opkomen voor onze inwoners en toekomstbestendige keuzes maken.

Wat daarbij een factor van betekenis is, is dat wij als raad al zes omgevingsprogramma's hebben vastgesteld en er nog vier in ontwikkeling zijn. Maar alleen bij het omgevingsprogramma klimaatadaptatie is een financiële paragraaf opgesteld. Hoe voorkomen wij nu een woud aan mooie plannen, zonder heldere lijn of prioriteiten in wat eerst voor de stad opgepakt moet worden en wat later?

GroenLinks zegt daar drie dingen over:

Ten eerste: wees voorzichtig met bezuinigingen op klimaatmaatregelen, want de kosten en negatieve gevolgen van verslechterde gezondheid en van wateroverlast, hittestress en energie-armoede zijn vele malen hoger in de toekomst als we nu minder doen; de transitie naar een energieneutrale, klimaatbestendige en circulaire stad kan echt geen vertraging gebruiken.

Ten tweede: bezuinig niet op sociaal-maatschappelijke zaken; want als we op termijn meer moeten uitgeven voor de gezondheidszorg en om de samenleving weer veiliger te maken, kost dat uiteindelijk veel meer dan wanneer we nu inzetten op hulp en preventie;

Ten derde: bezuinig niet op de noodzakelijke investeringen van het voorzieningenniveau bij de groei van de stad. Wees dus creatief en daadkrachtig. Wij roepen het college op: kom met die maatregelen waar we de 80% van de groei voor reserveren en pak de fietsproblemen aan met de overige 20%; 'Groen groeit mee' is vastgesteld door deze raad. We willen een harde garantie van dit college dat de 80-20 regel vanaf 2026 wel benut wordt voor de groei van de stad. Want we kunnen na het loslaten onder de strikte voorwaarden van de pas op de plaats, niet nu stiekem wel de stad laten groeien zonder de zo noodzakelijke voorzieningen te laten meegroeien.

Kortom: Laten we werken aan een toekomstbestendig Nieuwegein; veilig, sociaal, groen en gezond.

GroenLinks staat voor een integrale en zorgvuldige aanpak van de bezuinigingen. Waarbij ook het versterken van de inkomstenkant hoort. En bij zo'n integrale aanpak past een heldere visie op de noodzakelijke ontwikkelingen van onze stad waar je een rangschikking op baseert. Daarom pleiten wij voor een focus op de omgevingsprogramma's Nieuwegein gezond, inclusief Koers sociaal domein én Natuur in de stad. Ja, u hoort het goed; wij stellen een rangschikking voor van de omgevingsprogramma's.

Door te kiezen voor 'gezond, veilig, groen en sociaal', zetten we in op preventie. Zo voorkomen we erger, helpen we de meest kwetsbare mensen en beschermen we onze biodiversiteit en daarmee onze gezondheid. We zetten in op een toekomstbestendige stad door de focus op circulariteit en duurzaamheid.

Verder steunen wij het voorstel om in gesprek met de stad en het maatschappelijk middenveld te blijven, maar wel graag ook met inbreng en betrokkenheid van de raad. Want we moeten het samen doen. Zet meer ervaringsdeskundigen in en luister goed naar de instanties en onze inwoners want zij weten prima zelf wat echt nodig is en waarop bezuinigd kan worden.

Wij steunen de zoekrichtingen met daarbij het uitgangspunt om grote investeringen te heroverwegen als we niet weten wat precies de maatschappelijke opbrengst wordt.

Voor GroenLinks zijn er ook geen heilige huisjes als het gaat om de inkomstenkant. Dat aspect vinden wij nog onderbelicht in deze stukken en ook in de AvdS: dus laat ik daarin helder zijn: GroenLinks gelooft in een maatschappij, waar de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Daarom vinden wij een verhoging van de OZB in onze stad zeker te rechtvaardigen. Wij durven de vermogende Nieuwegeiner te vragen om solidair te zijn met hen die het minder hebben. Door de OZB te verhogen kunnen we blijven inzetten op en investeren in het tegengaan van de sociale ongelijkheid in onze stad en het groen bewaren en versterken.

Ook het inzetten van onze reserves om een deel van de tekorten weg te werken vinden wij in deze situatie acceptabel. Na de 7 vette jaren komen nu de 7 magere jaren eraan en dan vindt GroenLinks het verantwoord om het spaargeld daarop in te zetten. GroenLinks voelt zich hierin gesteund door de

accountant die erop gewezen heeft dat de door de raad afgesproken weerstandratio ruim wordt gehaald. We blijven dus binnen de afgesproken risicomarges.

Dat is wat wij voorstellen. Wij geven daarmee een heldere richting aan.

Tenslotte, om de beantwoording van het college te vereenvoudigen, sluit ik onze eerste termijn af met de vragen die wij hebben:

1. Wij vragen aan het college om meer daadkracht en creativiteit om de 80-20 regel wel te benutten:
Bent u het met ons eens dat deze investeringen keihard nodig zijn om de stad gezond te laten groeien?
Kunt en gaat u zich inspannen om ook in 2025 alsnog te bezien of deze investeringen niet toch ingezet kunnen worden?
En daarbij ook: Mogen wij er snoeihard vanuit gaan dat dit in de verdere toekomst wel zoals afgesproken wordt ingezet op de groei van de voorzieningen en faciliteiten?
2. GroenLinks is ervan overtuigd dat de kennis en creativiteit van bewoners en het maatschappelijk middenveld in onze stad kan helpen om oplossingen te vinden voor de uitdagingen die op ons pad komen.
Is het college dat met ons eens?
En zo ja, hoe gaat het college dat verder vormgeven na alleen de eerste bijeenkomsten?
Hoe gaat het college de raad daar meer bij betrekken?
Wij vragen niet om een *terugkoppeling* door het college, maar om echte betrokkenheid en ruimte voor in-gesprek-zijn en inbreng van de raad daarbij. Wij horen het graag.
3. Kan het college het voorstel van GroenLinks overnemen om de ambities uit alle omgevingsprogramma's zodanig te rangschikken dat de focus ligt op Nieuwegein gezond en Natuur in de stad;
en kan de wethouder toezeggen om bij de begrotingsbesprekingen meer inzicht te geven in de effecten van de bezuinigingen op de omgevingsprogramma's?
Wil het college dan ook rekenschap geven van de prioriteiten of rangschikking op de omgevingsprogramma's bij de bezuinigen die voorgesteld worden?
4. Kunnen wij binnenkort een voorstel tegemoet zien voor het verhogen van de OZB?
En hoe zou dat eruit zien?
Welk idee heeft het college daarover qua hoogte, omvang en het ontzien van mensen die het echt niet kunnen dragen?
5. Welke mogelijkheden ziet het college om van het Rijk en Europa nog bepaalde subsidies binnen te halen?